

Remissvar angående Skogsutredningens betänkande

Här följer Kopparfors Skogars remissvar på Skogsutredningens betänkande: Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen, SOU 2020:73. Våra synpunkter nedan följer betänkandets disposition, där respektive förslag återges som rubrik med Kopparfors Skogars ställningstagande och eventuella kommentarer därefter.

Utredningsdirektivet är tydligt:

- *"Förslag ska inte lämnas som innebär utökat ansvar för markägare."*
- Det sägs vidare i direktivet att: *"De förslag som lämnas ska vara kostnadseffektiva och de utgifter för staten som förslagen medför ska vara förutsebara."*
- *"Förslagen ska syfta till att öka förutsebarheten för enskilda och företag i de frågor som utredningsdirektivet omfattar."*
- *"Utredaren ska beakta de möjligheter som finns till regelförenkling."*

Övergripande

Kopparfors Skogar noterar att utredningens huvuduppdrag har varit att stärka äganderätten, dock har förslag delvis gått i motstående riktning. Utredningen har vidare på flera punkter berört skogspolitiken, trots att det i uppdraget framgått att gällande skogspolitik ska ligga fast. Detta leder i sig till att utredningen som helhet inte kan sägas uppfylla det ursprungliga syftet.

De svenska miljömålen är visionära och utredningen bedömer bland annat att det skulle behövas avsättas ytterligare ca 3 miljoner ha, vilket Kopparfors Skogar bedömer som samhällsekonomiskt orimligt. Vi noterar vidare att utredningen inte självt har analyserat hur/om Sverige lever upp till och rapporterar sina internationella åtaganden avseende biologisk mångfald, utan utredningen har förlitat sig på myndigheternas ställningstaganden. Sverige har valt att rapportera dessa åtaganden på ett annat sätt än många andra länder. Definitioner och rapportering måste vara entydiga och konsekventa för att medge jämförbarhet och kunna stämmas av mot uppställda mål.

Kopparfors Skogar vill framhålla att det är av yttersta vikt att ett politiskt beslut fattas, efter en parlamentarisk beredning, om hur Sverige skall leva upp till sina internationella åtaganden, möta klimatförändringarna och utveckla bioekonomin. En parlamentarisk avvägning måste göras mellan Sveriges miljömål och den svenska skogens roll avseende klimatförändringar och utveckling av bioekonomin. Innan denna avvägning är gjord kommer konflikterna mellan olika intressenter att kvarstå och det är inte meningsfullt att vidta flera av de åtgärder som utredningen föreslår.

Sammanfattning av Kopparfors Skogars synpunkter på betänkandet

Kopparfors Skogar anser att ett av betänkandets viktigaste konstateranden är att den stora schism som finns mellan skogens aktörer och intressenter till stor del är en följd av att det inte är tydligt vad som ska uppnås från ett politiskt håll och att det saknas medel för att uppnå de mycket högt uppsatta målen. Otillräckligheten har skapat en spelplan med otydliga gränser och luddiga prioriteringar, en gråzon som har grumlat dialoger till följd av oklara förutsättningar och som har försvagat äganderätten. Betänkandet innehåller sammanfattningsvis en hel del bra slutsatser.

Kap 5 Äganderätt

Synen på äganderätt har i Sverige förändrats, huvudsakligen genom sättet som myndigheterna tillämpar lagarna. Den nya förvaltningslagen har inte fått tillräckligt genomslag, utan Miljöbalken och annan lagstiftning tolkas ofta oberoende av förvaltningslagen.

Kap 8 Svensk miljöpolitik och Sveriges internationella åtaganden om biologisk mångfald.

Utredningen har inte gjort någon egen analys av målet om skydd av natur enligt konventionen om biologisk mångfald och Art- och Habitatsdirektivet. Utredningens slutsatser om konnektivitet/infrastruktur har inte föregåtts av en ingående analys.

Kopparfors Skogar ställer sig bakom EUs biodiversitetsstrategi till 2030, att som mål ska 30 % av naturen skyddas, Dock gör Kopparfors Skogar en annan analys av hur detta mål kan uppfyllas och anser att målet redan nu i stort sett är uppfyllt via olika skyddsformer utöver formellt skydd t ex; frivilliga avsättningar, improduktiv mark och vattenskyddsområden, men självklart behöver den analysen göras på ett oklanderligt sätt utifrån strikta tolkningar av definitioner och sätt att rapportera.

Kopparfors Skogar anser att en parlamentarisk beredning bör avgöra hur Sverige ska uppfylla och rapportera sina internationella åtaganden om biologisk mångfald.

Nationell samordnare för skogsprogrammet (9.3)

Kopparfors Skogar avråder från att införa en Nationell Samordnare för att leda dialogprocessen inom det Nationella Skogsprogrammet med uppdrag att hantera i stort sett alla skogliga frågor, eftersom en sådan har mycket liten möjlighet att lösa det faktum att de flesta frågorna blir politiska och i stället bör hanteras via parlamentariska lösningar som blir långsiktiga.

En växande cirkulär bioekonomi med bas i skogen (9.4)

Vi instämmer i förslaget och ser det som positivt med ett mer genomtänkt fokus på Sveriges skogsproduktion, med mål och medel för en kvantifierad hållbar skogsproduktion som kan omsättas i uttag av biomassa. Vi ser det som en självklar utgångspunkt att ställa upp och förtydliga mål för tillväxt respektive biologisk mångfald i ett sammanhang och på ett sådant sätt, att de är förenliga med varandra. Att uppfylla målet för en växande cirkulär bioekonomi ska inte ske på bekostnad av målet för bevarande av biologisk mångfald och vice versa.

Regelförenklingar för skogsbruket (9.5)

Vi instämmer i förslaget om en regelöversyn och de förslag till ändringar i Skogsvårdslagen som presenteras. Vi ser gärna att även delar av skogsvårdslagen som hindrar ökad tillväxt ses över, exempelvis regler för skogsgödsling.

Rådgivning för produktion, naturvårdande skötsel, miljöhänsyn och klimatanpassning i skogsbruket (9.6)

Kopparfors Skogar ser positivt på förslagen kring rådgivning, eftersom det även signalerar en önskad ökad tyngd åt produktionsfrågor. Nationella produktionsfrågor har tidigare till stor del undvikits trots strävan mot en cirkulär bioekonomi, där samhällets ökande behov av skogsråvaror utgör en viktig komponent.

Klövviltsförvaltning (9.7)

Vi instämmer i förslaget, eftersom det är av stor vikt att målen kring adaptiv förvaltning och balans mellan viltstammar och fodermängd uppnås. Vi ser det som positivt att Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket utreder möjliga förändringar i syfte att uppnå minskade betesskador och färre viltolyckor.

Skogsskadecenter (9.8)

Vi instämmer i förslaget och ser att det är en positiv utveckling med ytterligare resurser och kunskapsbyggande relaterat till klimatförändringar och ökade skogsskador.

Mer kunskap behövs för att avgöra hur Sverige uppfyller åtaganden om bevarande av biologisk mångfald (9.9)

Kopparfors Skogar noterar att det redan finns ett vetenskapligt råd för biologisk mångfald inom ramen för Naturvårdsverket. Vi avråder till att det behöver inrättas ett speciellt vetenskapligt råd för biologisk mångfald i skogen. I den mån ett vetenskapligt råd skall inrättas bör det täcka all biologisk mångfald i Sverige och i så fall kan det Klimatpolitiska Rådet, som innehåller olika typer av kompetenser utgöra en bra modell.

Vi avstyrker utredningsförslagen under 9.9. Innan några utredningar görs bör en parlamentarisk utredning göras av hur Sverige ska uppfylla och rapportera sina internationella åtaganden. Därefter kan det analyseras om några utredningar behöver göras.

Det är viktigt att ett helhetsperspektiv tas för att bygga kunskap om representativitet och konnektivitet i naturvårdsarbetet. Vi ser det som en positiv utveckling att de frivilliga avsättningarnas betydelse också blir en del av helhetsbilden. Likaså instämmer vi i förslaget kring ökad kunskap om den improduktiva markens betydelse för biologisk mångfald.

Det är en uppenbar sanning det utredningen pekar på, nämligen att förutfattade meningar och politiska argument letar sig in i beskrivningar av tillståndet i naturen, i syfte att försöka anpassa verkligheten till en målbild som inte vilar på vetenskaplig grund.

Ett politiskt ställningstagande om hur Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden om biologisk mångfald i skogen (9.10)

Kopparfors Skogar tillstyrker att ett politiskt ställningstagande om hur Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden om biologisk mångfald i skogen bör göras. Ett sådant beslut måste föregås av en parlamentarisk utredning för att säkra långsiktighet i ett sådant beslut.

Ett nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald i skogen (9.11)

Behovet av ett nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald i skogen bör bedömas när ett parlamentariskt beslut om hur Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden fattats.

Kopparfors Skogar ställer sig positivt till att Sveaskogs mark används som bytesmark i samband med reservatsbildning.

Vi anser att naturvårdande skötsel av befintliga formellt skyddade områden ska prioriteras, eftersom Skogsstyrelsen bedömer att skötsel av avsatta områden är kraftigt eftersatt.

Kopparfors Skogar instämmer i förslaget att statens naturvårdsambitioner konkretiseras i ett handlingsprogram för biologisk mångfald i skogen, arealer och skogstyper som ska skyddas. Det ses som ett positivt förslag, för att förbättra effektiviteten i naturvårdsarbetet.

Det är avgörande för statens trovärdighet i naturvårdsarbetet att uppsatta naturvårdsmål matchas med jämförande nivå på medel. Statens naturvårdsambitioner uttryckta genom länsstyrelser och Naturvårdsverk måste hanteras i proportion till de medel som staten ställer till förfogande, dels genom bytesmark och dels penningamässigt. I dagsläget ligger betydande reservatsplaner initierade av länsstyrelserna långa tider utan att staten kan erbjuda ersättningsmark eller pengar i utbyte. Detta förhållningssätt är ohållbart. Skog som ska brukas behöver skötsel och vård, även naturvårdsavsättningar behöver i vissa fall skötsel och vård för att främja de naturvårdskvaliteter som är föremål för avsättning. För Kopparfors Skogars del rör det sig om ca 3 000 ha, varav det äldsta reservatsförslaget legat 25 år utan att få en slutlig hantering!

Frivilligt formellt skydd som det huvudsakliga arbetssättet för skydd av skog (10.2)

Vi instämmer i förslaget. Det uppfattas positivt att det är utredningens ambition att höga naturvärden inom fastigheten ska uppfattas som positivt av markägaren. Det ska inte längre uppfattas som en risk eller innebära ett intrång i brukandet av skogstillgången, med mindre än att staten ska kunna erbjuda ersättningsmark eller ekonomisk ersättning, för det intrång eller inlösen av skogsmark som blir följderna av att skogsfastigheten har höga naturvärden som är värda att bevara, enskilt eller i ett större sammanhang

En positiv ansats i utredningen är att skogsägaren kompenseras fullt ut för värdet av gjorda avsättningar som markägare och myndighet enas om, är den viktiga principen i hanteringen av för naturvärden värdefull skog på privat mark. Skogsägarens kunskapsunderlag i fråga om naturvårdsmässigt värdefulla områden kommer inte att vara heltäckande. Initiativet till bevarande kan komma från såväl myndighet som skogsägare. Därav följer att Skogsstyrelsens gjorda nyckelbiotopsinventeringar är ett

kunskapsunderlag som ska nyttjas i naturvårdsarbetet, men måste inordnas i ett sammanhang och inte enbart som lösryckta biotoper. Staten behöver säkra tillgång på medel för att kunna förverkliga avsättningar till "frivilligt formellt skydd". Mål och medel hör ihop.

10.3.4 Naturvårdsavtal i avvaktan på beslut om formellt skydd

Kopparfors Skogar ser positivt på förslaget om väntansavtal och att dessa tecknas redan när arbetet inleds eller områden identifieras som aktuella för formella avsättningar.

Ersättning för naturvård (10.4)

Förslagen kring skattefri ersättning för naturvård ses som positivt. Det förenklar hanteringen av ersättningar för såväl stat som skogsägare. Samtidigt missgynnas inte den som har låga ingångsvärden för sin fastighet eller saknar avdragsutrymme i sin beskattning av skogsrörelsen, häri inräknas även ersättningar utifrån Naturvårdsavtal.

Skyddad natur kan spela en aktiv roll för landsbygdsutveckling (10.5)

Vi ser positivt på förslaget, dock med viss tillförsikt inför uttalanden kring naturturismens ekonomiska betydelse. Vi ser det som ytterst positivt att utredningen pekar ut att det måste utvecklas modeller och praxis för samverkan med privata markägare så att dessa får ta del av turismens intäkter, antingen direkt via upplåtelser och gemensamma affärsupplägg eller indirekt via ökad konsumtion på resmålet. Idag är det nämligen ingen självklarhet att markägaren får ta del av de inkomster som den faktiska naturturismen inbringar.

Skogsstyrelsen bör upphöra med nyckelbiotopsregistreringar (12.6)

Utredningens slutsats att nyckelbiotopsinventeringen saknar stöd i förvaltningslagen och därmed bör upphöra delas av Kopparfors Skogar.

Vi välkomnar ett stopp för nyckelbiotopsinventeringar till förmån för bättre lämpade naturmiljöbeskrivningar. Detta ligger sannolikt mer i linje med det "frivilliga formella skyddet" och kan medverka till att minska polariseringen i den svenska skogsdebatten.

Förslaget om gallring av nyckelbiotopsregistret är likaså välkommet. Nuvarande publika databas med mängder av felaktigt dragna kartfigurer föreställande nyckelbiotoper har gång på gång visat sig ställa till med stora missförstånd och underblåst motsättningar i skogsdebatten.

Det är dock önskvärt att Skogsstyrelsen är den myndighet som ansvarar för och utför denna form av naturmiljöbeskrivningar så att 1) arbetet inte sprids ut över flera myndigheter och därmed riskerar att medföra långa handläggningstider, eller 2) blir föremål för illa kalibrerat och osynkroniserat arbete mellan myndigheter 3) eller föremål för felbedömda konsekvenser på grund av bristande kunskaper i moderna skogsbruksmetoder.

Ett kunskapskrav i skogsvårdslagen (14.1)

Vi instämmer i förslaget och anser att det är rimligt att en avverkningsanmälan är komplett när den lämnas in.

Förslag om kunskapsunderlag och inventeringar (14.3)

Det är först när en åtgärd ska göras som naturvärdesbeskrivningar är viktiga. Kopparfors Skogar ser inte behov av generella naturmiljöbeskrivningar utan behov uppstår först i samband med traktplaneringen. I samband med en åtgärd så görs en naturvärdesinventering och den ska göras av en kompetent person. Skogsstyrelsen kan här ha en viktig roll att utbilda såväl skogsägare och personal hos virkesköpare, samt att bistå de skogsägare som så önskar.

Vi är positiva till förslaget, det är bra att naturmiljöbeskrivningar införs istället för de tidigare kontroversiella nyckelbiotopsinventeringarna. Naturmiljöbeskrivningar bör sedan utgöra fundament för att kvalitetssäkra markägares önskemål om att bilda frivilligt formellt skyddade områden.

Naturmiljöbeskrivningar behöver standardiseras och fortlöpande kalibreras i tillämpningen, för att kunna utgöra ett relevant underlag vid avverkningsanmälan.

Markägare bör som utredningen föreslår kunna få hjälp att identifiera de förekomster i skogen som kan ha betydelse för biologisk mångfald. En sådan beskrivning av naturmiljön kan då bland annat ligga till grund för markägarens egna beslut och bedömningar om målen med skogen. Det av utredningen föreslagna alternativet, där myndigheterna föreslås göra så kallade naturmiljöbeskrivningar, bedöms inte medföra några äganderättsliga problem för markägaren, men vara av mycket stor betydelse för genomförandet av bland annat frivilligt formellt skydd.

Som utredningen påpekar är det viktigt att Skogsstyrelsen kommunicerar aktivt, det krävs samverkan och förankring för att förhindra att det uppstår en misstro även kring naturmiljöbeskrivningar liksom för nyckelbiotopsbegreppet.

Kortare handläggningstider hos Skogsstyrelsen (14.4)

Vi ser positivt på förslaget och anser att det är helt rimligt att möta en eventuell satsning på kunskapskrav och kompletta underlag med en lättnad i tidsaspekten vid en avverkningsanmälan. Förenklingen att helt utelämnas avverkningsanmälan för "granåkrar" ser vi inte som en önskvärd förändring. Det kommer att uppkomma gråzoner och skilda uppfattningar kring vad som inte är föremål för en avverkningsanmälan.

Förslaget om skogsägarens ansvar att avgöra huruvida samråd ska ske enligt miljöbalken eller ej är inte i linje med utredningens direktiv kring regelförenkling och kostnadseffektivitet.

Gällande hantering, där en avverkningsanmälan med automatik utifrån en hänsynsbeskrivning lever upp till samråd enligt miljöbalken föreslås behållas (F. Anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken). Däremot ska de angivna hänsynen i avverkningsanmälan vara bindande, dvs. redovisningen ska efterlevas vid arbetsföretagets utförande. Det behöver även finnas en borte tidsgräns för en avverkningsanmälan handläggning.

Förslag till tydligare lagstiftning för tillstånd till avverkning i fjällnära skog (15.6)

Utredningens förslag att Skogsstyrelsen ska hantera ersättningsfrågan i samband med att avverkningstillstånd avslås (§ 15 Skogsvårdslagen) ses som positivt. Likaså positivt att ersättningsreglerna lyfts över från Miljöbalken till Skogsvårdslagen. Beslut och

konsekvenser av beslut hanteras i ett sammanhang och av en myndighet, Skogsstyrelsen, ses som positivt.

En statlig satsning för bevarande och utveckling av de stora sammanhängande naturskogarna med mycket höga naturvärden (16.2)

Förslaget om en mycket omfattande avsättning i fjällnära skog har inte analyserats ur samhällsekonomisk synvinkel. Förslaget stärker på intet sätt äganderätten. Dessutom har inte alternativ till totalt avverkningsstopp analyserats, vilket skulle kunna leda till en betydligt kostnadseffektivare lösning. Kopparfors Skogar anser att en så stor statlig investering måste analyseras djupare innan ett sådant beslut tas.

Ur naturvårdssynpunkt finns redan stora arealer fjällskogsnatur avsatt. Nationellt sett finns betydligt större behov av att öka lövskogsandelen i södra delarna av landet. I det fall en utredning kommer fram till att omfattande avsättningar i fjällnära skog är högst prioriterat må det på intet sätt påverka finansiering av redan planerade och påbörjade reservatsplaner.

Falun 2021-04-27

Kopparfors Skogar

Lars-Erik Wigert